Gemeente Wassenaar

Startnotitie Beleidsplan Sociaal domein Wassenaar 2024-2028

(Zaaknummer: Z/22/066117/333309)

Versie 15 augustus 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
Leeswijzer 3
2. Uitleg begrippen sociaal domein 4
2.1 Sociaal domein 4
2.1.1 Toelichting wettelijke kaders sociaal domein 4
2.1.2 De uitvoeringspraktijk van het sociaal domein 6
2.1.3 Preventief versus curatief 7
2.2 Wat verstaan we onder een afwegingskader? 8
3. Ontwikkelingen sociaal domein 8
3.1 Een nieuw Coalitieakkoord 9
3.2 Hervormingsagenda Jeugd 9
3.3 Aandacht voor jeugd en ouderen 10
3.4 Komst van het Sociaal Team Wassenaar 10
3.5 Landelijke akkoorden preventie en gezondheid 11
3.6 Veranderende rol van de gemeente 11
4. Afwegingskader voor het sociaal domein in Wassenaar 11
4.1 Ondersteuning, hulp en zorg is en blijft van goede kwaliteit 11
4.2 Wassenaar is een inclusieve samenleving 12
4.3 Integraal kijken en daarnaar handelen 12
4.4 Behouden van de bestaande sociale structuren van Wassenaar 12
4.5 De gemeente meer in de rol van 'partner' 12
4.6 Efficiënt, inzichtelijk en stuurbaar 13
4.7 Financiële kaders 13
5. Vervolg 14

1. Inleiding

In deze *startnotitie* Beleidsplan Sociaal domein beschrijven we het voorgestelde *afwegingskader of de begrenzing* voor het Beleidsplan Sociaal domein 2024-2028. In het Beleidsplan Sociaal domein zelf wordt straks beschreven *hoe* en *wat* we willen bereiken aan de hand van beleidsdoelstellingen en te behalen resultaten. Dit beleidsplan volgt in december 2023.

Het schrijven van een beleidsplan en de uitvoering die daarop volgt heeft begrenzing nodig om keuzes te kunnen maken. Het sociaal domein is enorm breed en zonder begrenzing is het niet mogelijk duidelijke doelstellingen (het *wat* en *hoe*) te formuleren, uit te werken en vast te leggen in het beleidsplan. Daarom nu eerst deze startnotitie.

In Wassenaar zijn veel mensen en organisaties die zich bezighouden met het bieden van de juiste ondersteuning, hulp en zorg. Soms gaat het om steun van een goede buur en in andere gevallen over gespecialiseerde ondersteuning, hulp en zorg die wordt geboden door professionals, zoals zij die werkzaam zijn in de jeugdhulp en of de thuiszorg. Deze professionals, maar ook inwoners, mantelzorgers en de helpende buur, hebben te maken met een groot aantal wetten, regelingen en bijbehorende potjes met geld (daarover later meer). Al deze factoren zorgen voor (financiële) schotten in de uitvoering. Om ervoor te zorgen dat inwoners zo min mogelijk last van hebben van deze schotten, is het belangrijk dat alle betrokken partijen goed samenwerken. Om samen te kunnen werken is het nodig dat alle betrokken partijen weten wat de uitdagingen voor het sociaal domein in Wassenaar zijn en welke prioriteiten we daarin willen stellen.

We vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen in ons dorp. Maar meedoen is soms (even) niet mogelijk, bijvoorbeeld omdat mensen zich eenzaam voelen, een grote zorgtaak hebben voor kinderen, de omgeving onvoldoende inclusief is of ouders psychische klachten hebben. Op dat moment willen we dat er een passend aanbod is van informatie, advies, ondersteuning, hulp en zorg.

We willen ervoor zorgen dat het samenspel tussen inwoners van Wassenaar, vrijwilligers, betrokken ondernemers en welzijns- en zorgprofessionals zo goed mogelijk verloopt. En in de uitvoering zo goed mogelijk aansluiten bij de leefwereld van inwoners. Zodat we het fijne en leefbare dorp blijven dat Wassenaar nu is.

Leeswijzer

De opbouw van deze startnotitie is als volgt. Allereerst leggen we de begrippen sociaal domein en de wettelijke kaders uit. Daarna schetsen we in hoofdstuk 3 belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op het sociaal domein. En laten we zien dat het sociaal domein continu aan veranderingen onderhevig is. Dit is een belangrijk inzicht. Dat inzicht vertaalt zich in hoofdstuk 4 in het afwegingskader dat we voorstellen voor het Beleidsplan Sociaal domein 2024-2028. In hoofdstuk 5 beschrijven we kort de vervolgstappen na de vaststelling van deze startnotitie.

2. Uitleg begrippen sociaal domein

2.1 Sociaal domein

We schetsen in deze paragraaf wat we in het kader van het op te stellen Beleidsplan Sociaal domein verstaan onder sociaal domein, om zo tot een duidelijke begrenzing te komen van wat wel en niet onder de invloedsfeer van het beleidsplan valt.

In het sociaal domein zijn we als gemeente wettelijk verantwoordelijk voor informatie en advies aan en ondersteuning, hulp en zorg voor onze inwoners op het gebied van participatie, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en publieke gezondheidszorg. Deze gemeentelijke verantwoordelijkheid is vastgelegd in een vijftal wetten: de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo), de Jeugdwet, de Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet publieke gezondheid.

Naast deze wetten is er een groot aantal beleidsdomeinen (met onderliggende wettelijke kaders) die ook bijdragen aan het welbevinden van onze inwoners. In onze definitie van het sociaal domein behoren deze aanpalende beleidsterreinen niet tot het sociaal domein. Waar nodig zal in het Beleidsplan Sociaal domein de relatie met aanpalende wetten worden geschetst en in de uitvoering houden we terdege rekening met de afstemming.

2.1.1 Toelichting wettelijke kaders sociaal domein

De wetten die vallen onder onze definitie van het sociaal domein worden hieronder toegelicht:

<u>De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015</u>
De Wmo is bedoeld om mensen ondersteuning te verstrekken bij het zelfstandig leven en participeren in de samenleving, indien hierin beperkingen optreden. Hiervoor zijn verschillende middelen in te zetten. Het gaat bijvoorbeeld om begeleiding en dagbesteding, ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten, een plaats in een beschermde woonomgeving voor mensen met een psychisch stoornis of opvang in geval van huiselijk geweld en voor mensen die dakloos zijn.

Meldt iemand zich met een verzoek om ondersteuning, dan moet de gemeente onderzoek doen naar de persoonlijke situatie. De gemeente kan onder voorwaarden een persoonsgebonden budget (pgb) geven. Met een pgb kan een de client de ondersteuning zelf kiezen en inhuren. Het geld komt niet op de rekening van de client. De Sociale Verzekeringsbank zorgt voor de betaling. De meest voorkomende ondersteuning in Wassenaar is hulp bij de huishouding en de inzet van hulpmiddelen in het huis.

<u>De Jeugdwet</u>
De Jeugdwet vervangt sinds 2015 de Wet op de jeugdzorg en de verschillende andere onderdelen van de jeugdzorg die onder de Zorgverzekeringswet en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten vielen. Ook de jeugdbescherming en jeugdreclassering maken onderdeel uit van de Jeugdwet. De verantwoordelijkheid van de gemeente in het kader van deze wet bestaat onder meer uit:

- het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;
- het voorzien in een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp;
- het adviseren over en het bepalen en inzetten van de aangewezen vorm van jeugdhulp;
- het adviseren van professionals met zorgen over een kind;
- het adviseren van kinderen en jongeren met vragen en problemen;
- het doen van een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming als een kinderbeschermingsmaatregel nodig is;
- het compenseren van beperkingen in de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van kinderen en jongeren;
- het voorzien in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen;
- het voorzien in maatregelen om kindermishandeling te voorkomen.

Concreet vallen onder de Jeugdwet de instrumenten: de jeugdhulp, jeugd-ggz, jeugd-licht verstandelijke beperkten, jeugdbescherming, jeugdreclassering, variërend van vrij toegankelijke lichte ambulante hulp (zoals door het Sociaal Team Wassenaar), tot geïndiceerde intensieve ambulante hulp, daghulp, pleegzorg, gezinshuiszorg en residentiële zorg tot en met intensieve, zeer gespecialiseerde zorg in een al dan niet gesloten setting (jeugdzorgplus) waarvoor altijd een beschikking nodig is.

<u>De Participatiewet</u>

De Participatiewet heeft als doel zoveel mogelijk mensen naar een passende baan toe te leiden. Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De wet biedt instrumenten om mensen met een arbeidsbeperking of mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen en te houden. Bijvoorbeeld een werkstage of een proefplaatsing om werkervaring op te doen of een scholingstraject. Ook het verstrekken van een bijstandsuitkering valt onder de Participatiewet.

<u>Wet gemeentelijke schuldhulpverlening</u>

In de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening staat dat gemeenten inwoners met schulden hulp moeten bieden. Schuldhulpverlening richt zich op een duurzame aanpak van schulden, een oplossing voor schulden en het vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners door naast financiën ook te kijken naar andere leefgebieden zoals bijvoorbeeld woonsituatie en gezondheid. Sinds begin 2021 hebben gemeenten ook de plicht tot vroegsignalering. Dit moet voorkomen dat betalingsachterstanden uitgroeien tot problematische schulden. Gemiddeld wacht iemand vijf jaar met het inschakelen van hulp. Door de wetswijziging mogen schuldeisers zonder toestemming informatie over betalingsproblemen van een klant of huurder delen. Schuldeisers zijn dit verplicht en de gemeente moet na het ontvangen van een signaal in actie komen. Deze schuldeisers zijn: verhuurders (zoals woningbouwcorporaties), energieleveranciers, drinkwaterbedrijven en zorgverzekeraars.

Wet publieke gezondheid

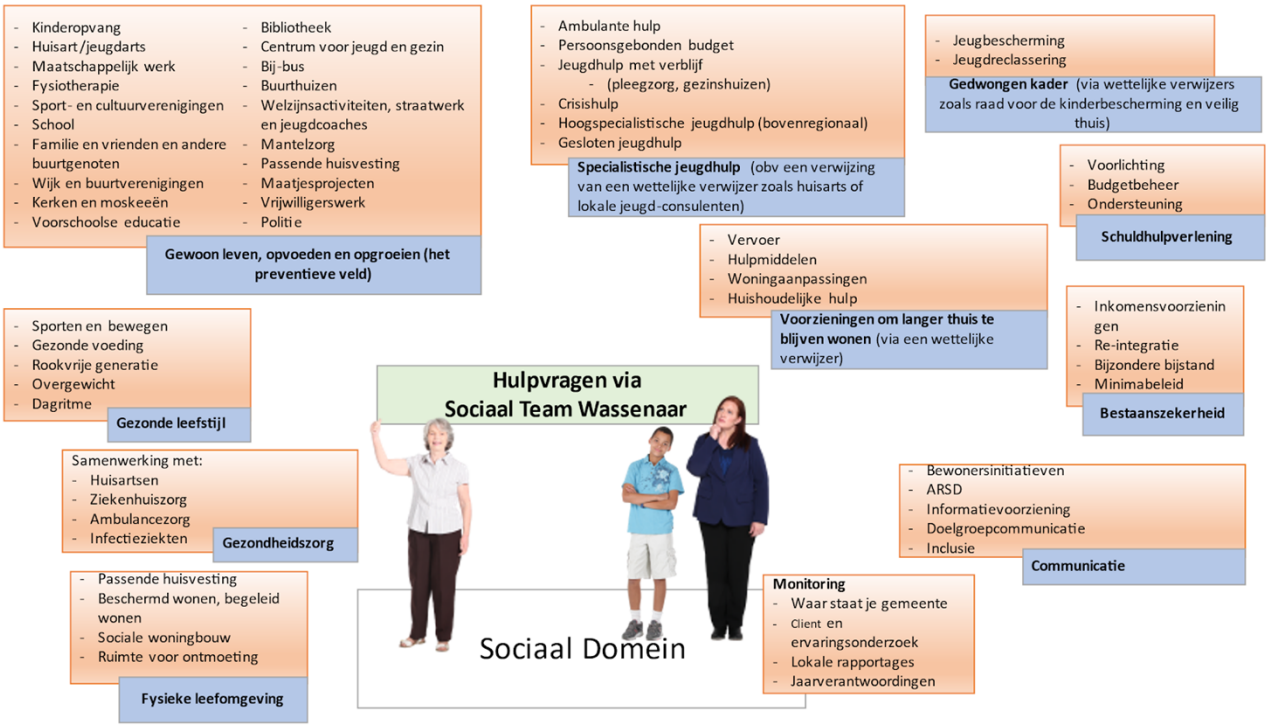
De Wet publieke gezondheid regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen/vervoersmiddelen die internationaal gezondheidsgevaren kunnen opleveren. Ook regelt de wet de jeugd- en ouderengezondheidszorg. Op basis van deze wet hebben burgemeester en wethouders de verantwoordelijkheid om de publieke gezondheidszorg bevorderen en te zorgen voor samenhang binnen de publieke gezondheidszorg door bijvoorbeeld de afstemming met de curatieve gezondheidszorg (dit is de zorg die wordt geleverd door onder andere huisartsen en in ziekenhuizen). Onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid valt ook het bijdragen aan de opzet en uitvoering van preventieprogramma's en programma's voor gezondheidsbevordering.

In de ruime, integrale zin van het woord vallen onder het sociaal domein ook alle aanverwante taken die zijn gericht op het bevorderen van het welbevinden van onze inwoners. Zoals bijvoorbeeld handhaving bij leerplicht, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten, passend onderwijs en leerlingenvervoer. Deze vallen niet onder de strikte definitie en het wettelijke kader van het sociaal domein zoals wij deze hanteren, maar spelen uiteraard wel een grote rol in de uitvoering. Het stroomlijnen van het aanbod voor onze inwoners is een grote uitdaging in het sociaal domein.

Tevens hebben we in de uitvoering te maken met diensten die niet worden gefinancierd door de gemeente, maar door de zorgverzekeraars. Het betreft hier de Wet langdurige zorg, de Zorgverzekeringswet, de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten. Ook deze wetten spelen een rol omdat de gemeente wel verantwoordelijk is voor een soepele overgang naar voorzieningen die in het kader van deze wetten worden geboden aan inwoners.

2.1.2 De uitvoeringspraktijk van het sociaal domein

Om uitvoering te geven aan bovenstaande wetten werken we in de gemeente vanuit verschillende afdelingen aan de uitvoering ervan. En we werken in veel gevallen ook samen met de organisaties die delen van de uitvoering voor hun rekening nemen, zowel lokaal in Wassenaar als regionaal (bijvoorbeeld voor jeugdhulp en de uitvoering van inkomensregelingen). Om het voor inwoners makkelijker en overzichtelijker te maken heeft Wassenaar gekozen voor de inrichting van een Sociaal Team -9 maanden-100+ (zie ook paragraaf 3.4). Alle hulpvragen van inwoners kunnen hier worden gesteld. Vervolgens wordt samen met de bewoner bepaald welke zorg of ondersteuning passend is.
De uitvoeringspraktijk van het sociaal domein in Wassenaar wordt in afbeelding op pagina 7 schematisch weergegeven.

2.1.3 Preventief versus curatief

We hebben de laatste jaren ervaren dat de kosten van de uitvoering van genoemde wettelijke taken zijn gestegen door toenemende vraag en duurder wordende zorg. En dat we te maken hebben met personeelstekorten zowel in de ambtelijke organisatie als bij zorgorganisaties en hulpverlening. Om te zorgen dat de benodigde informatie, advies, ondersteuning, hulp en zorg beschikbaar blijft voor die inwoners die het nodig hebben, willen we, waar mogelijk, voorkomen dat een ondersteunings-, hulp- of zorgvraag ontstaat. Dit kan bijvoorbeeld door sociale problemen (zoals eenzaamheid of financiële zorgen) vroegtijdig te signaleren en vroegtijdig ondersteuning te bieden, zodat de problemen niet groter worden. Waar mogelijk, is inzetten op normaliseren ook een wijze van preventie. En dit alles vanuit een "-9 maanden tot 100+ aanpak".

Voorkomen van zorg noemen we preventie. Preventie bestaat uit alle inspanningen die ertoe bijdragen dat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat ondersteunings-, hulp- of zorgvragen ontstaan. Om preventief te werken is het daarnaast belangrijk dat:

- we met ons aanbod aansluiten bij de vraag van de doelgroep en zoveel mogelijk aansluiten bij de leefwereld van mensen;
- gebruik wordt gemaakt van wat er al is in Wassenaar aan sociale contacten en voorzieningen. Niet alleen in formeel georganiseerde verbanden maar ook de informele contacten tussen inwoners zijn van grote betekenis in het organiseren van preventie. Niet alle preventieve activiteiten worden door professionals georganiseerd. Ook alle vormen van omzien naar elkaar en ontmoeting hebben een preventieve werking;
- we samenwerken met sleutelfiguren die in contact staan met inwoners zoals huisartsen, praktijkondersteuners en consulenten sociaal beheer van woningbouwcorporaties;

- er doorzettingskracht is bij betrokkenen omdat effectieve aanpakken vaak een lange adem vragen, vaak langer dan drie jaar.

Het Beleidsplan Sociaal domein geeft dus straks ook richting aan alle inspanningen die bijdragen aan het zoveel mogelijk voorkomen dat ondersteunings-, hulp- of zorgvragen ontstaan.

Preventief werken is hiermee de tegenhanger van curatieve maatregelen. Curatie richt zich op het oplossen van problemen en risico's en op genezen. Bij curatieve maatregelen gaat het om geïndiceerde, niet vrij toegankelijke ondersteuning, hulp en zorg in het kader van de Jeugdwet of de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Zoals aan het begin van deze paragraaf al is gezegd: al met al is het sociaal domein breed en een complex veld met vele spelers. En de uitdaging is om niet in beleidsdomeinen en wetten te denken maar te doen wat nodig is voor onze inwoners zodat deze gezond en veilig kunnen leven en opgroeien, gebruikmakend van de hiervoor beschikbare middelen.

2.2 Wat verstaan we onder een afwegingskader?

In deze startnotitie stellen we een afwegingskader voor, dat we nodig hebben voor het op te stellen Beleidsplan Sociaal domein 2024-2028. Het schrijven van een beleidsplan en de uitvoering die daarop volgt heeft een begrenzing nodig om keuzes en afwegingen te kunnen maken. Zonder begrenzing is het niet mogelijk duidelijke doelstellingen te formuleren, uit te werken en vast te leggen in het beleidsplan. In de startnotitie blijven we dus weg van de details, maar leggen wel de fundering voor het definitieve plan. Concreet zal het Beleidsplan Sociaal domein 2024-2028 straks de volgende onderdelen bevatten:

1. Wat is de aanleiding, welke problemen willen we oplossen?
2. Wat is onze visie op het sociaal domein en welk doel streven we na?
3. Welke resultaten willen we bereiken? We omschrijven dit als de maatschappelijke effecten die we willen realiseren.
4. Hoe willen we deze resultaten bereiken, met welke partners en met welke vorm van inwonersbetrokkenheid?
5. Hoe gaan we monitoren of we de gestelde maatschappelijke effecten bereiken?
6. Hoe worden de financiën geborgd?

3. Ontwikkelingen sociaal domein

De ontwikkelingen in het sociaal domein volgen zich enorm snel op. Dat hebben we de laatste jaren ervaren met de transformaties van 2015. De impact van de coronapandemie op het sociale leven heeft zich doen voelen, evenals de energiecrisis. Een recente ontwikkeling is die van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Met deze akkoorden wordt gestuurd op betere samenwerking tussen welzijnsorganisaties, het preventieve veld en de gezondheidszorg. Dit vraagt om

een beleidsplan dat in de uitvoering flexibiliteit biedt te anticiperen en in te spelen op veranderingen, maar wel koers houdt ten aanzien van de prioriteiten van Wassenaar.

We schetsen hieronder de recente ontwikkelingen die invloed hebben op het sociaal domein in Wassenaar.

3.1 Een nieuw Coalitieakkoord

In het Coalitieakkoord "Samen voor Wassenaar, koersvast, open en betrokken" is de koers voor het Sociaal domein voor de komende periode vastgelegd.

"In Wassenaar behouden we goede welzijns- en zorgvoorzieningen. We geven uitvoering aan bestaand beleid. De gemeente, inwoners en maatschappelijke instellingen ondersteunen elkaar. Een nauwe en efficiënte samenwerking is daarvoor een voorwaarde. Om de kwaliteit en toegankelijkheid van zorg te garanderen, dient deze in financieel en maatschappelijk opzicht en qua personele bezetting houdbaar te zijn. Dit vraagt om scherpe keuzes in prioritering, waarbij de mens centraal staat. Daarbij wordt goed gekeken naar de hulpvraag en situatie per individu. We handelen vanuit vertrouwen en respect, normaliseren zorg volgens landelijke richtlijnen en maken waar mogelijk gebruik van landelijke financiering en fondsen.
We zetten in op het versterken en verbinden van het maatschappelijk middenveld. Dit doen we onder meer via een breed scala aan bestaande en nieuwe activiteiten; door multifunctioneel gebruik van accommodaties en het gezamenlijk optrekken in de programmering van activiteiten. We koesteren en ondersteunen een sterk verenigingsleven en de vrijwilligers. We zorgen voor een gerichte spreiding van sociale activiteiten en vaste ontmoetingscentra in verschillende buurten van Wassenaar."

Vanuit het Coalitieakkoord is de uitvoering geconcretiseerd in het College-uitvoeringsprogramma. Voor het sociaal domein worden in het College-uitvoeringsprogramma de volgende accenten gelegd: een sterk maatschappelijk middenveld, focus op preventie, een sterk Sociaal Team Wassenaar, integrale samenwerking in het sociaal domein, jeugd- en jongerenbeleid met een grotere betrokkenheid en participatie van de jeugd, ouderenbeleid en meer ouderenparticipatie, optimalisatie van subsidies en inkoopafspraken voor zowel gemeente als ketenpartners, inclusie - iedereen doet mee in Wassenaar, sport draagt bij aan lichamelijke en geestelijke gezondheid van- en verbinding tussen de inwoners, er is voldoende gezondheidszorg voor de inwoners in- en om Wassenaar.

3.2 Hervormingsagenda Jeugd

De vraag naar jeugdzorg is steeds vaker meervoudig waardoor er meerdere zorgverleners nodig zijn in een gezin. De tarieven van jeugdhulp zijn gestegen de afgelopen jaren. De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Maar juist ook lokaal in Wassenaar zullen we gerichte keuzes moeten maken om informatie, advies, ondersteuning, hulp en zorg beschikbaar te houden voor diegene die het nodig hebben. Dit vraagt een nadere uitwerking in het beleid over het sociaal domein en is ook al meegenomen in de Regiovisie jeugd. Sinds de start van de decentralisatie op 1 januari 2015 is er hard gewerkt aan het realiseren van een

breed scala aan preventieve voorzieningen met een laagdrempelig aanbod aan hulp bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. Daarnaast is ingezet op de samenwerking met diverse partners, waaronder de huisartsen, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de scholen. Binnen de regio Haaglanden wordt ingezet op een zoveel mogelijk uniforme uitvoering van de geïndiceerde jeugdhulp in samenwerking met de jeugdhulpaanbieders.

3.3 Aandacht voor jeugd en ouderen

De bevolkingsopbouw van Wassenaar speelt een belangrijke rol de komende jaren. De demografische opbouw van Wassenaar laat een grote vertegenwoordiging van jongeren tot 25 jaar zien. Eenzaamheid, prestatiedruk en gebruik van verslavende middelen zijn problemen waar Wassenaarse jongeren mee kampen.
Hiernaast laat de bevolkingsopbouw ook zien dat in Wassenaar 6.800 65+'ers wonen. In 2025 zijn naar verwachting rond 600 ouderen dementerend. En deze groep leeft langer waardoor we een toename verwachten van het aantal chronisch zieken. Met aan de andere kant een tekort aan medisch en verzorgend personeel en de noodzaak voor mensen om langer thuis te blijven wonen doordat het aanbod van intramuraal aanbod zeer beperkt is en blijft. Mensen leven dus langer en wonen langer zelfstandig thuis en maken daarbij steeds meer gebruik van beschikbare voorzieningen. Dit vraagt zeker veel aandacht de komende jaren en daarmee ook de aandacht voor mantelzorgers en respijtzorg.

3.4 Komst van het Sociaal Team Wassenaar

Om één toegang voor inwoners te garanderen is gekozen voor de inrichting van het Sociaal Team Wassenaar waarin organisaties beter samenwerken en inwoners één plek hebben voor al hun vragen op het terrein van informatie, advies, ondersteuning, hulp en zorg. De gemeente neemt hierin een stevige positie in de sturing, in het bijzonder daar waar het gaat om de meest kwetsbare inwoners.

Het Sociaal Team Wassenaar werkt vanuit de volgende visie:

- Het Sociaal Team Wassenaar staat voor een samenleving waarin iedereen ertoe doet en naar vermogen meedoet.
- De bevordering van veiligheid en gezondheid van kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen is uitgangspunt van het handelen.
- Wij stellen het belang van de inwoners centraal, samen met de mensen die voor hen belangrijk zijn. Door mensen in de omgeving van de inwoner te betrekken zorgen we dat dit de zelfregie van de leden van het huishouden ondersteunt (hetzij door aan te vullen, gepast over te nemen, 'slechts' nabij te zijn, en waar mogelijk te normaliseren).
- Samen werken wij integraal en systemisch aan duurzame oplossingen.
- Wij zijn er zo lang als nodig en zo kort als mogelijk.
- Niemand valt tussen wal en schip.

3.5 Landelijke akkoorden preventie en gezondheid

Door de landelijke akkoorden GALA en IZA en de Sportakkoorden I en II, komt er een sterke focus op de verbinding tussen preventie door een gezonde leefstijl en de gezondheidszorg in de eerste lijn (basiszorg zonder doorverwijzing). Met deze akkoorden krijgt de gemeente extra (tijdelijke) middelen als specifieke uitkering (SPUK). We willen deze extra middelen benutten om de in Wassenaar reeds ingezette lijn in het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners voort te zetten en waar nodig te intensiveren. Ook zullen we deze middelen inzetten om verbanden te leggen naar andere belangrijke thema's, zoals eenzaamheid onder jongeren en ouderen, ouder worden en dementie.

3.6 Veranderende rol van de gemeente

Voor de gemeente was beleid maken een aantal jaren geleden vooral eenrichtingsverkeer. Burgers en partijen verwachten tegenwoordig een gemeente die hen begrijpt, transparant is en snel inspeelt op nieuwe ontwikkelingen en die daarbij ook voorspelbaar gedrag vertoont. Wassenaar zet hier al op in met het steeds meer en beter betrekken van inwoners bij het maken van keuzes en het vormgeven van beleid. Maar deze ontwikkeling vraagt ook de komende jaren nog aandacht.

4. Afwegingskader voor het sociaal domein in Wassenaar

Om op integrale wijze uitvoering te geven aan de (wettelijke) taken in het sociaal domein én flexibel om te gaan met de vele en snel opeenvolgende ontwikkelingen in het sociaal domein stellen we het volgende afwegingskader voor[1]:

4.1 Ondersteuning, hulp en zorg is en blijft van goede kwaliteit

Om de kwaliteit van de zorg te blijven garanderen willen we inzetten op de volgende uitgangspunten:

- In het maken van keuzes staat de mens centraal. We kijken naar wat nodig is en handelen vanuit vertrouwen en respect. Demedicalisering en normalisering zijn belangrijke uitgangspunten in de uitvoering.
- De gemeente, inwoners en maatschappelijke organisaties ondersteunen elkaar in een goede en efficiënte samenwerking.
- We behouden goede welzijns-, hulp- en zorgvoorzieningen en zorgen voor een gedegen en betrouwbare financiering van de voorzieningen.
- We bieden de professional de ruimte om vanuit eigen expertise en in samenspraak met de inwoner, te bepalen welke ondersteuning, hulp of zorg het beste kan worden ingezet. Daarbij heeft de professional de vrijheid om aan te sluiten bij wat nodig is in een specifieke wijk of voor een initiatief van inwoners.
- We durven scherpe keuzes te maken.

[1] Dit afwegingskader werken we uit in het Beleidsplan Sociaal domein en gebruiken we tijdens de looptijd daarvan bij het opstellen, beoordelen en vaststellen van nieuw beleid voor het sociaal domein.

4.2 Wassenaar is een inclusieve samenleving

Wassenaar is een inclusieve gemeente waar iedereen prettig kan leven. Bij het maken van keuzes en het vormen van beleid vinden we het belangrijk wat mensen ons hierover vertellen en willen we specifiek de betrokkenheid van jongeren vergroten. Hierbij sluiten we aan bij de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek in het kader van de lokale inclusie-agenda.

4.3 Integraal kijken en daarnaar handelen

Om inwoners de ondersteuning, hulp en zorg te bieden die nodig is zullen we zoveel mogelijk vanuit de inwoners moeten handelen. Uiteindelijk gaat het erom dat we de wetten, regels en beschikbare middelen inzetten voor onze inwoners. Dit vraagt dat we in de uitvoering integraal kijken en daarnaar handelen.

Om meer integraal te werken helpt het om naar de wijk te kijken als een samenhangend geheel, in plaats van te kijken naar de wijk als een verzameling straten met dezelfde postcode en de wetten en aanpakken die hier worden uitgevoerd. We willen bij de uitvoering van beleid in het sociaal domein zo goed mogelijk aansluiten bij de bestaande ontmoetingen, samenwerkingsverbanden en andere interacties tussen formele en informele organisaties en de inwoners. De samenhang in een wijk kan ervoor zorgen dat inwoners erbij horen, ertoe doen en mee kunnen doen op een manier die hun recht doet. Waardoor steun door medebewoners kan worden geboden maar ook meer gespecialiseerde professionele hulp indien nodig, als dit in het ‘normale’ leven (tijdelijk) niet lukt.

4.4 Behouden van de bestaande sociale structuren van Wassenaar

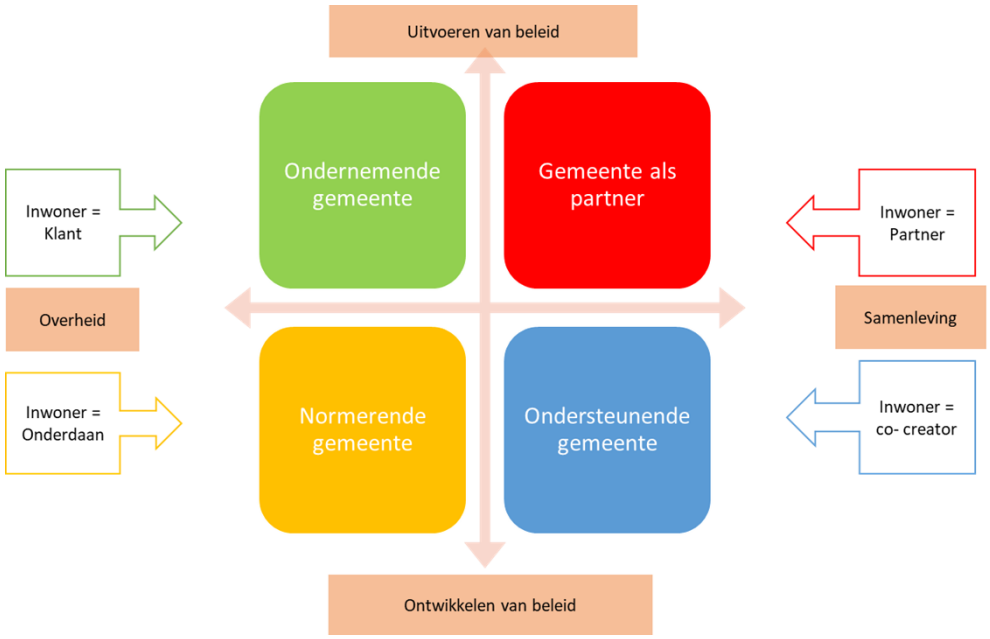
De neiging is om te kijken naar wat er niet is. Met het risico voorbij te gaan wat er wel is of zelfs in overvloed! Wassenaar heeft een enorm rijk club- en verenigingsleven. Met bijvoorbeeld maar liefst 21 buurt- en wijkverenigingen en veel sterke (vrijwillige) schouders die bereid zijn zich in te zetten. We willen de rijke sociale structuren nog beter verbinden met de uitdagingen in het sociaal domein.

4.5 De gemeente meer in de rol van ‘partner’

Met de komst van het Sociaal Team Wassenaar heeft de gemeente een stevige regierol genomen. In andere situaties zijn andere rollen meer passend. De gemeente kan bijvoorbeeld faciliterend zijn en bestaande initiatieven helpen verder te ontwikkelen. Soms houdt de gemeente juist toezicht of voert wettelijke taken uit. We kijken steeds welke de rol van de gemeente het beste aansluit bij het voorliggend vraagstuk. Ook de wetgever schept hiervoor steeds meer kader waarbij deze eist dat we de burger beter betrekken, denk daarbij aan de Omgevingswet.

De komende jaren wil de gemeente meer ruimte geven aan maatschappelijke organisaties. Zonder daarbij de regie uit handen te geven. Dit kan door duidelijke richtlijnen voor de uitvoering te stellen en het gewenste resultaat goed vast te leggen door de monitoring van de resultaten.

De rol van de gemeente kan worden geduid aan de hand van onderstaande figuur. De beweging die we in Wassenaar willen maken is van een 'normerende overheid' naar een gemeente als 'partner'.

4.6 Efficiënt, inzichtelijk en stuurbaar

We willen sturen op maatschappelijke effecten. We maken de voortgang zo veel mogelijk inzichtelijk voor betrokkenen en toetsen op de effectiviteit van interventies en activiteiten. Hiervoor sluiten we aan bij de landelijke ontwikkelingen op het gebied van monitoring in het sociaal domein. We gaan meer de maatschappelijke effecten monitoren en minder alleen de gerealiseerde activiteiten in cijfers. We nemen de ervaringen van inwoners mee in het meten van de maatschappelijke effecten. We sturen bij als de uitkomsten van de maatschappelijke effecten achterblijven bij de doelen die we stellen in het Beleidsplan Sociaal domein.

4.7 Financiële kaders

De financiële kaders worden in eerste instantie gevormd door de gemeentelijke begroting. Terugkijkend naar vorige jaren zien we dat de uitgaven voor de uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo een stijgende lijn laten zien.

In het raadsbesluit van 1 april 2021 (Z/21/050807/231370) is een aantal lokale maatregelen aangenomen om de overschrijdingen op de jeugdhulp om te buigen. Vanaf 1 april 2021 zijn de maatregelen in werking getreden. Met betrekking tot het amendement kostenbesparende maatregelen d.d. 1 april 2021 (Z/21/50807/231370/3) valt te stellen dat we door de inzet van lokale maatregelen het gebruik van lichtere zorgproducten proberen te stimuleren. Bijvoorbeeld door de praktijkondersteuner GGZ-jeugd bij de huisartsen. Op basis van de trends en ontwikkelingen uit de Regiovisiemonitor en de lokale data uit het dashboard jeugdhulp Wassenaar kan gesteld worden dat de inspanningen die we zowel regionaal als lokaal

verrichten effect hebben. De kosten voor ambulante hulp en jeugd-GGZ lijken in Wassenaar sinds 2021 te stabiliseren. De kosten voor andere, zwaardere categorieën jeugdhulp, zoals de jeugdbescherming, zien we stijgen en daarmee ook de totale kosten, wat mogelijkerwijs veroorzaakt wordt door enkele zeer complexe gevallen. Tevens is in 2021 ingezet op meer preventieve activiteiten die de aanspraak op maatregelen in het kader van de Wmo mogelijk kunnen voorkomen. Het effect hiervan worden nog aan de raad gepresenteerd.

5. Vervolg

Na het vaststellen van dit voorgestelde afwegingskader zullen de inhoudelijke prioriteiten voor het Beleidsplan Sociaal domein 2024-2028 moeten worden opgesteld. Belangrijke inbreng hiervoor wordt gevormd door de gesprekken die reeds met stakeholders zijn gevoerd, onder andere in het kader van de lokale inclusieagenda en een werksessie met de raadscommissie Mens en Maatschappij op 16 mei 2023. Voor het schrijven van het beleidsplan zullen we niet apart een participatietraject organiseren omdat veel van de betrokken partijen die we hebben gesproken voor het opstellen van deze startnotitie hebben aangegeven dat ze de belangrijkste input al hebben geleverd in het uitvoerige participatietraject van de inclusieagenda.

We zullen het beleidsplan naar verwachting in december 2023 aan de gemeenteraad voorleggen ter besluitvorming.